

Οικονομικά Μαθήματα στην εκπαίδευση: Μία Διεθνής Προσέγγιση

Φώτιος Μ. Σιώκης

Καθηγητής, Τμήμα Βαλκανικών, Σλαβικών &
Ανατολικών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.

Associate Director “Economic Studies Group”,
Ph.D. Program in Economics, Graduate Center of the
City University of New York (<https://esg.gc.cuny.edu/>)

Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

- **Καθηγητής**, Τμήμα Βαλκανικών, Σλαβικών Ανατολικών Σπουδών
- Γνωστικό Αντικείμενο-Μακροοικονομική
- Διδασκόμενα Μαθήματα
 1. Μακροοικονομική
 2. Αγορές Χρήματος & Κεφαλαίου
 3. Τραπεζική & Χρηματοδότηση
 4. Διεθνής Χρηματοοικονομική

Economic Studies Group

(<https://esg.gc.cuny.edu/>)

Merih Uctum
Professor, Director

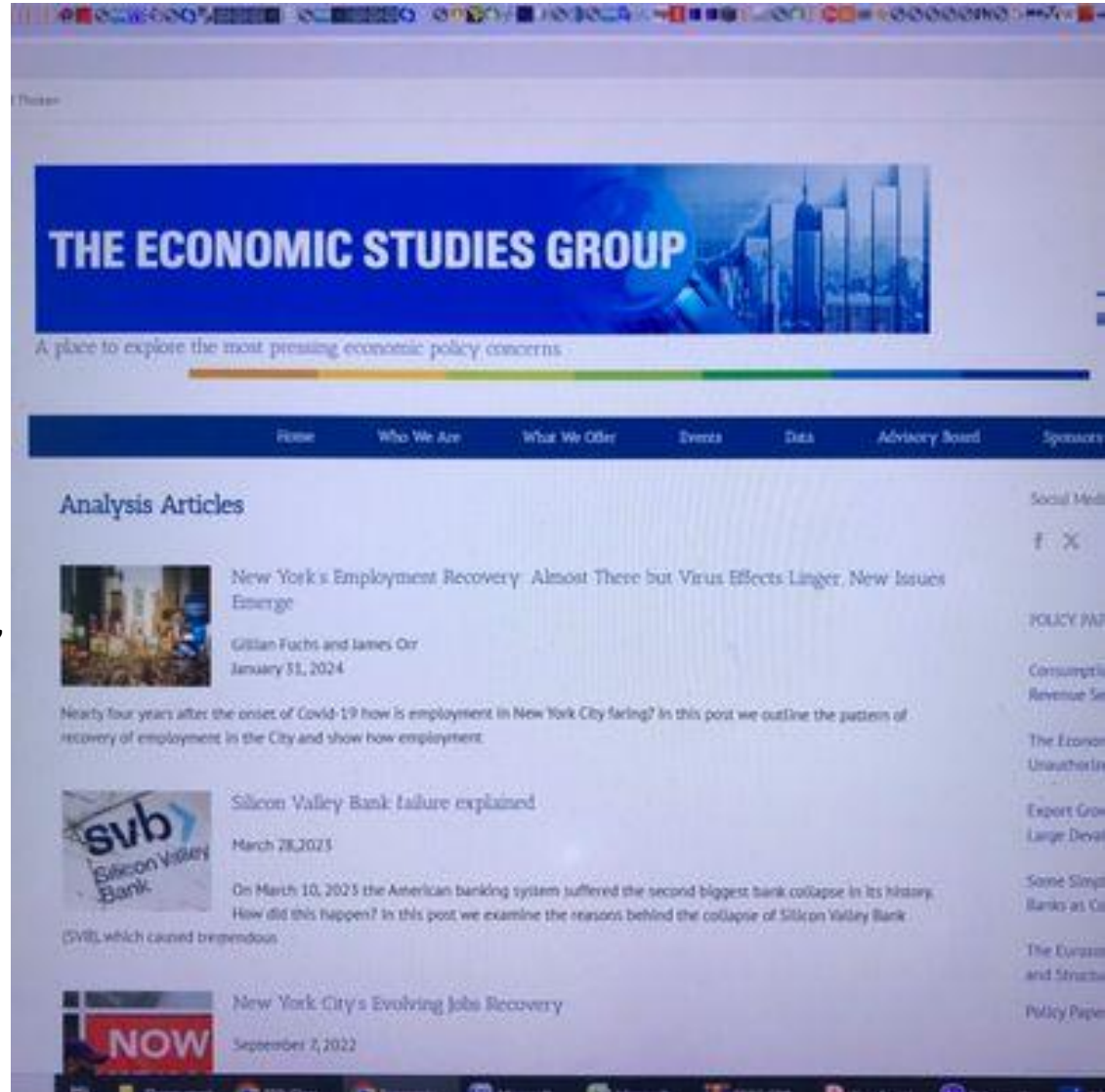
Paul Krugman, Professor,
Associate Director. Nobel
Price Winner

James Orr, Federal Reserve,
Vice President, Associate
Director

Fotios Siokis, Professor,
Associate Director

Οικονομικά Μαθήματα στην εκπαίδευση :Μία διεθνής προσέγγιση

Μία μεγάλη και γνωστή αλυσίδα καταστημάτων
ένδυσης στις Η.Π.Α. είχε ως λογότυπο/σύνθημα

***“An educated consumer
is
our best customer”***

“An educated consumer is our best customer”

Χαρακτηριστικά του «μορφωμένου» πελάτη ;

- Πελάτης με οικονομικές γνώσεις αναφορικά με
 - τη αναγνώριση σχέσης τιμής/ποιότητας.
 - με τη μορφή της αγοράς, σύγκριση τιμών,
 - ανταγωνισμό, κλπ.
- Σκοπός ασφαλώς της εταιρείας η δημιουργία στενής σχέσης μεταξύ πελάτη και εταιρείας

Τα οικονομικά ως πεδίο σπουδών

- Τα οικονομικά αποτελούν πλέον μία σημαντική γνωστική περιοχή.
- Μάθηση σημαντικών εννοιών που βοηθούν στην κατανόηση επιλογών που εμπλέκονται σε πολλές προσωπικές αποφάσεις.
- Οικονομικές συνθήκες και πολιτικές που επηρεάζουν την ζωή

Σημασία των Οικονομικών στη ζωή μας

- Σημαντικά κοινωνικά οφέλη από ένα οικονομικά εγγράμματο πληθυσμό.
 - Πραγματοποιεί καλύτερες οικονομικές επιλογές,
 - Κατανέμει αποτελεσματικότερα τους πόρους
 - Κατανοεί καλύτερα το οικονομικό γίγνεσθαι
 - Συμβάλλει στην αποτελεσματικότητα της δημόσιας πολιτικής και
 - Επηρεάζει τις ενέργειες της κυβέρνησης και συντελεί στην ποιότητα του δημόσιου λόγου

Ανάγκη για περαιτέρω μαθήματα και εμβάθυνση οικονομικών γνώσεων;

- Ως οικονομολόγοι η απάντηση είναι καταφατική
Σε ένα μεταβαλλόμενο συνεχώς περιβάλλον η
ενίσχυση των οικονομικών γνώσεων καθίσταται
αναγκαία!

Κυρίως στην εποχή του ψηφιακού μετασχηματισμού
Και κυρίως σε χώρες, όπως τη δική μας, όπου τακτικά
έχουμε σημαντικές οικονομικές κρίσεις!
Χρηματιστήριο, Κρίσεις Χρέους, Διαφθορά;

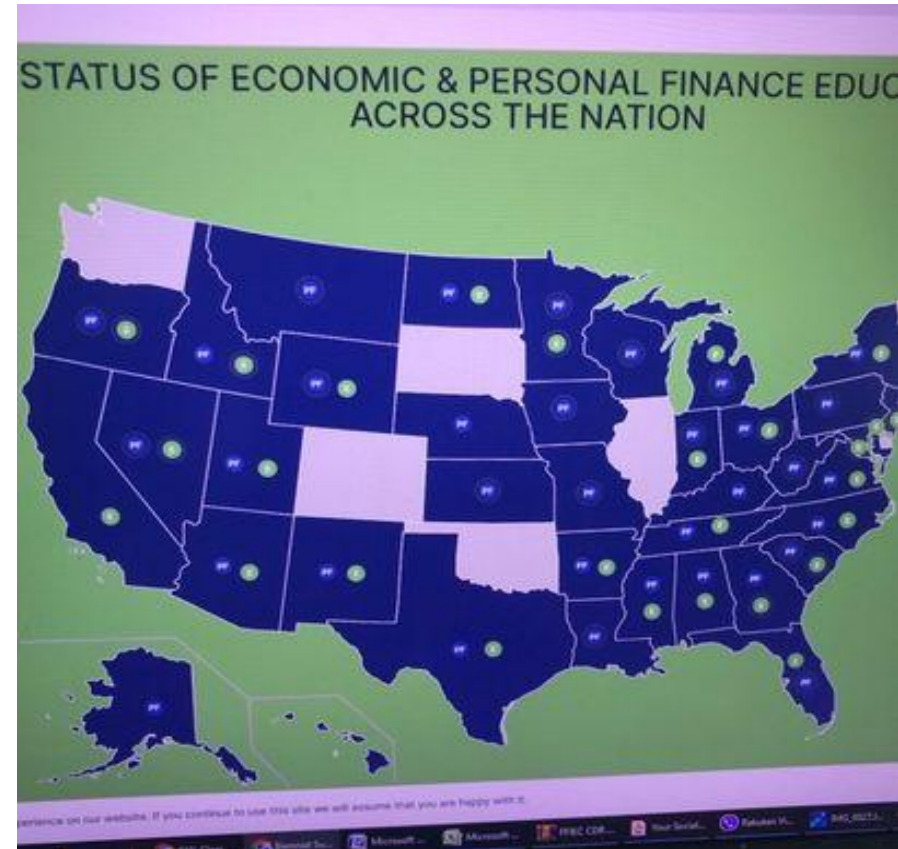
Τα Οικονομικά μαθήματα στη δημόσια Β'βάθμια εκπαίδευση των Η.Π.Α.

- Έρευνα του Συμβουλίου Οικονομικής Εκπαίδευσης -Council of Economics Education (έτος ίδρυσης 1949) για τα μαθήματα των οικονομικών στις Πολιτείες.
- Οι περισσότερες πολιτείες έχουν τα μαθήματα οικονομικών υποχρεωτικά στα προγράμματά τους (και ο αριθμός των πολιτειών αυξάνεται σημαντικά)
- 28 Πολιτείες έχουν στο πρόγραμμά τους δύο υποχρεωτικά μαθήματα οικονομικών για την αποφοίτηση- **Οικονομικά και Χρηματοοικονομικά** (Economics and Personal Finance).
- 28 Πολιτείες έχουν το μάθημα των **οικονομικών υποχρεωτικό** στο πρόγραμμά τους
- 35 Πολιτείες έχουν το μάθημα του **Personal Finance υποχρεωτικό** στο πρόγραμμά τους. (αύξηση κατά 15 Πολιτείες σε σχέση με την προηγούμενη έρευνα, πριν 2 ετών).

Τα Οικονομικά μαθήματα στη δημόσια Β'βάθμια εκπαίδευση των Η.Π.Α.

Το Συμβούλιο Οικονομικής Εκπαίδευσης -Council of Economics Education, αναγνωρίζοντας την ανάγκη για βελτίωση των οικονομικών γνώσεων ανέπτυξαν διάφορες δράσεις.

- **Για τους Καθηγητές** (παρέχοντας διαφόρους πόρους/βοηθήματα, νέες μεθόδους διδασκαλίας)
- **Για του Μαθητές** (παρέχοντας διάφορα εργαλεία για την κατανόηση οικονομικών προβλημάτων μέσω μαθημάτων, εργαστηρίων και μαθητικών διαγωνισμών, προωθώντας την οικονομική και χρηματοοικονομική παιδεία για τους μαθητές)
- Ακόμη και για **νοικοκυριά** για τον τρόπο που μπορούν να βοηθήσουν τα παιδιά τους!

Δράσεις του Συμβουλίου Οικονομικής Εκπαίδευσης-Διαγωνισμοί

- National Economic Challenge(NEC) και Personal Finance Challenge (NPFC) - ομοσπονδιακοί διαγωνισμοί Β'βάθμιας εκπαίδευσης στην Μικροοικονομική, Μακροοικονομική και Χρηματοοικονομική.
- Προσδοκίες για αύξηση του αριθμού συμμετεχόντων στους 50.000 για το 2025.
- Συμμετοχή μαθητριών/τών που το 40% προέρχεται από διαφορετικά πολιτισμικά πλαίσια.

Επιχειρηματολογία ως προς την σημασία συσσώρευσης περισσότερης οικονομικής γνώσης

- Πρόσφατη έρευνα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με ερωτηματολόγιο 5 ερωτήσεων .
- Το 50% των ερωτηθέντων απάντησαν σωστά σε τρεις τουλάχιστον ερωτήσεις οικονομικού/χρηματικού περιεχομένου.
- Στην Ελλάδα το αντίστοιχο ποσοστό περιορίστηκε στο 40% περίπου, δηλαδή 4 στους 10 απάντησαν σωστά σε 3 τουλάχιστον ερωτήσεις (κατάταξη στα 3 τελευταία κράτη μέλη)

Έρευνα Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τον Οικονομικό Γραμματισμό

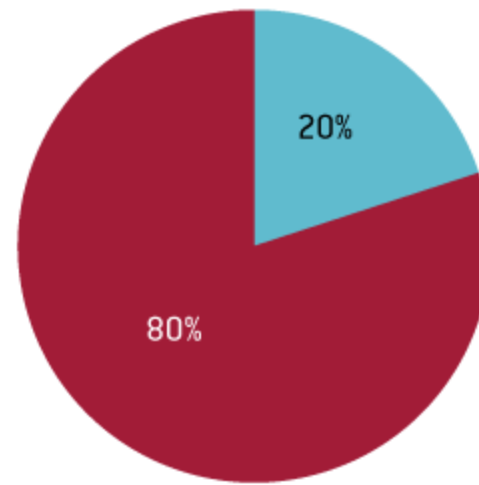
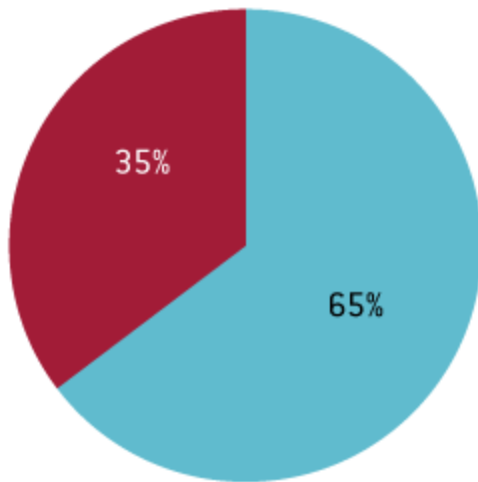
- Ερωτήσεις
- Οι ερωτήσεις στην έρευνα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής εστίασαν στις ακόλουθες έννοιες:
 1. Ανατοκισμός,
 2. Πληθωρισμός,
 3. Επίδραση των επιτοκίων στις τρέχουσες τιμές των ομολόγων ,
 4. Στη σχέση κινδύνου και απόδοσης και,
 5. Στη διαφοροποίηση κινδύνου.

Ερωτήσεις με την περισσότερη και λιγότερη κατανοητή έννοια

Περισσότερη κατανοητή έννοια:
απαντήσεις στην ερώτηση για τον πληθωρισμό

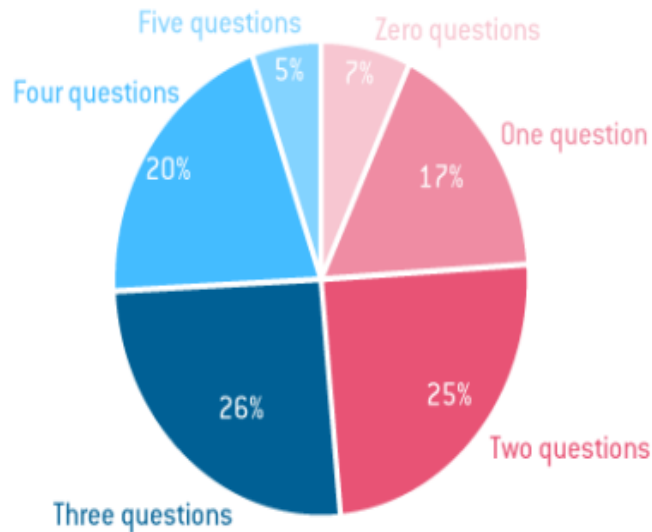
Λιγότερη κατανοητή έννοια: απαντήσεις στην ερώτηση για την σχέση μεταξύ επιτοκίων και τιμών των ομολόγων

■ Σωστή ■ Λάθος

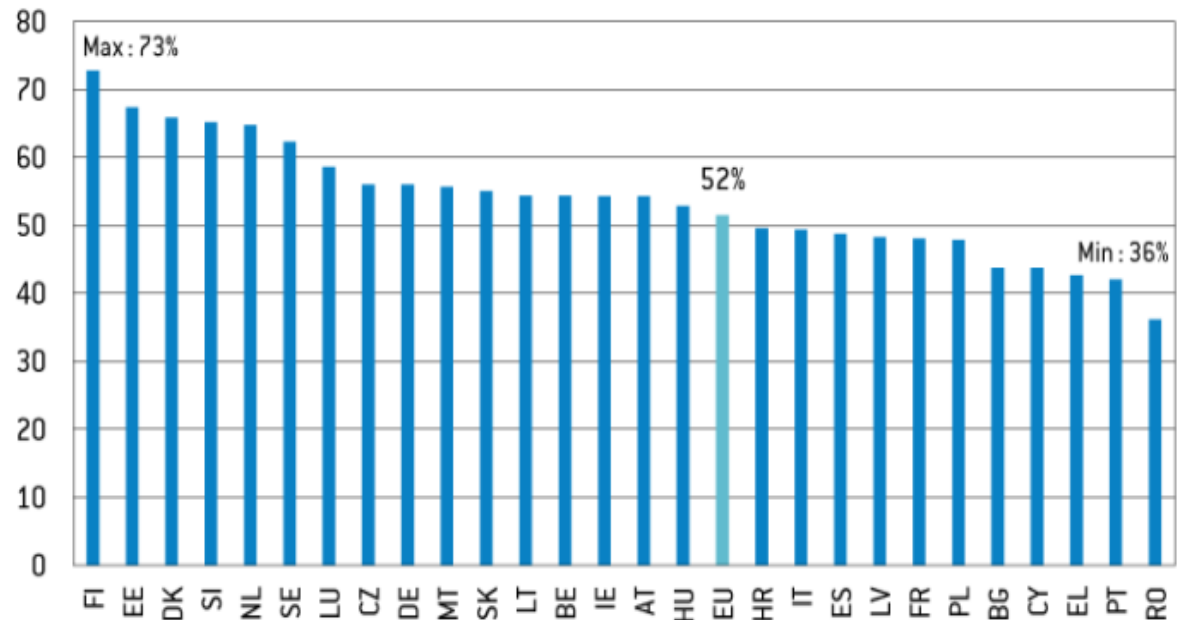

Αποτελέσματα έρευνας της Ε.Ε. (2023)

(a) Share of individuals by number of financial knowledge questions answered correctly

(b) % answering at least three (of five) questions correctly, per EU country

Πηγή: Ε.Ε. , Bruegel, βάσει των απαντήσεων της έρευνας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, 2023.

Αποτελέσματα έρευνας της Ε.Ε. (2023)

Τα νοικοκυριά με αυξημένη οικονομική γνώση έχουν αποδειχθεί ότι

1. Κατένειμαν καλύτερα τους οικονομικούς τους πόρους κατά τη διάρκεια της ζωής τους.
2. Αντιμετώπισαν ευνοϊκότερα απροσδόκητα έξοδα και δυσμενείς οικονομικές καταστάσεις.
3. Και η αυξημένη γνώση των οικονομικών συνδέεται με υψηλότερη συσσώρευση πλούτου, και επίσης, πετυχαίνουν μεγαλύτερες αποδόσεις από τις επενδύσεις τους.

Αποτελέσματα έρευνας της Ε.Ε. (2023)

- Νοικοκυριά με χαμηλή οικονομική παιδεία δεν προετοιμάζονται για το μέλλον και είναι λιγότερο πιθανό να προγραμματίσουν σωστά και επαρκώς την συνταξιοδότησή τους.
- Περίπου το 30% έως το 40% της ανισότητας πλούτου κοντά στη συνταξιοδότηση οφείλεται σε διακυμάνσεις στις χρηματοοικονομικές γνώσεις, (σύμφωνα με την έρευνα και του Ινστιτούτου Bruegel).

Συμπεράσματα της έρευνας

- Οικονομικές Γνώσεις στην Ε.Ε. είναι σε χαμηλό επίπεδο
- Σημαντική διαφορά στα ποσοστά μεταξύ φύλων, και ηλικιών
- Ο ψηφιακός μετασχηματισμός «απαιτεί» την αύξηση των οικονομικών γνώσεων, και χρειάζεται
- Επιτάχυνση των διαδικασιών για αύξηση του οικονομικού εγγραμματισμού, κυρίως σε γυναίκες και νεαρής ηλικίας άτομα.

Δράσεις και Προσφορά Εκπαιδευτικού Υλικού

- Λόγω της ανάγκης για των οικονομικών γνώσεων και κυρίως σε άτομα της νεαρής ηλικίας δημόσιοι οργανισμοί, μη-κερδοσκοπικοί οργανισμοί και άλλες οντότητες έχουν αναπτύξει δράσεις για τον **οικονομικό εγγραμματισμό**.
- **Ευρωπαϊκή Επιτροπή**. Ανάπτυξη Πλαισίων Χρηματοοικονομικών Ικανοτήτων: Χρηματοοικονομικός εγγραμματισμός - προτεραιότητα στο σχέδιο **δράσης «Ένωσης Κεφαλαιαγορών»** για το 2020. Συνεργασία με τον ΟΟΣΑ
- **Κεντρικές Τράπεζες ΕΚΤ, FED Τράπεζα Ιαπωνίας. κ.α..** Παροχή οικονομικού εκπαιδευτικού υλικού για θέματα οικονομίας, χρήματος, επιτοκίων και άσκησης νομισματικής πολιτικής
- **Μη-κερδοσκοπικά Ιδρύματα**. Προώθηση του οικονομικού εγγραμματισμού κυρίως σε άτομα νεαρής ηλικίας.

Συμπεράσματα

- Σε ένα μεταβαλλόμενο περιβάλλον, ψηφιοποίησης και νέων τεχνολογιών η ανάγκη ενίσχυσης της οικονομικής γνώσης είναι επιβεβλημένη.
- Ενυπάρχει όμως το βασικό πρόβλημα ότι το Λύκειο/Γυμνάσιο προσφέρει περιορισμένο αριθμό μαθημάτων, επομένως η προσθήκη περαιτέρω οικονομικών επιβάλλει την αφαίρεση κάποιου άλλου μαθήματος.
- Η ενίσχυση της οικονομικής γνώσης είναι ικανή και αναγκαία συνθήκη ταυτόχρονα για τη δημιουργία της **«Κοινωνίας Πολιτών»** μία δομή απαραίτητη που υπηρετεί την εφαρμογή των δημοκρατικών διαδικασιών για το κοινωνικό συμφέρον και την **ορθή διακυβέρνηση**.